

A. Bak Péter

Művészcsaládok V.

Bényi László (1909–2004) festőművész, művészeti író és családja: Supka Magdolna, Bényi Eszter

Bényi László dr. (Rákosliget, 1909. december 18. – Budapest, 2004. április 8.) festőművész, művészeti író, gyermekeveit Rákosligeten töltötte a családi házban. Szülei, nagyszülei, rokonai iparosok voltak, vidéki értelmiségiek, akikben megvolt a kellő kulturális érdeklődés és a művészet szeretete. Sok időt töltött vidéken, a rokonoknál Rátóton és Kiskunlacházán, ahonnan

Bényi László a lakásában

édesapja is származott. Alapvető képzőművészeti érdeklődése édesanyjához köthető, Feszt Jolánhoz, aki maga is ügyesen rajzolt, festett. Édesapjától a kitartó szorgalmat és a fáradhatatlan munkabírást örökölte. Rákosligeti élményekből táplálkozva már a kezdetek kezdetén a természeti táj, falurészek, lombos fák vonzották – erről tanúskodnak korai diófacrajzai. Rákosligeten a család megkeresésére Sárkány Lóránd (1904–1973) festőművész, grafikus, rajztanár irányítása alá került, s a kezdeti képzést is tőle kapta. A középiskolát a kőbányai Szent László Magyar Királyi Állami Főgimnáziumban végezte, ahol kiteljesedett képzőművészeti érdeklődése és tudása Grabowiczky Leon (1881–1968) művésztanár irányítása mellett.

A megélhetés miatt polgári foglalkozást választ, s a jogi egyetem elvégzése után, 1931–1933 között vitéz Aba-Novák Vilmos (1894–1941) sza-

badiskolájában tanult. Mestere igen tehetséges növendéknek tartotta.

1933-ban lépett először nyilvánosság elé a „Fiatalok a Múcsarnokban” című tárlaton. 1936-ig a Magyar Képzőművészeti Főiskolán ösztöndíjasként folytatta tanulmányait, közben 1931–1933 között ösztöndíjas gyakornokként működött Réti István (1872–1945) festőművész mellett. Az 1930-as évek elejétől kezdve rendszeresen megfordult a Szolnoki Művésztelepen. Részt vett vitéz Aba-Novák Vilmossal és Chiovini Ferencsel (1899–1981) együtt a jászszentandrási, hatalmas méretű freskó készítésében is. Az 1940-es évektől a Dunakanyarban, főként Zebegényben és Nagymaroson dolgozott. Számos országban járt tanulmányúton, 1935-ben Olaszországban és Líbiában, 1939-ben Jugoszláviában. A háborús éveket Budapesten töltötte egy papíráru gyár alkalmazottjaként. 1945 után aktívan részt vett a Fészek Klub, a kecskeméti és a bajai művésztelepek újrászervezésében. Alapító tagja volt a Rippl-Rónai Társaságnak, majd egy ideig titkára is.

1948-tól a Vallás- és Közoktatási Minisztérium művészeti, majd muzeológiai főosztályán dolgozott, ezt követően pedig a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának osztályvezetője lett.

Foglalkozott kiállítások szervezésével is. Bényi László rendezte többek közt Munkácsy Mihály (1844–1900), Rudnay Gyula, (1878–1957), Székely Bertalan (1835–1910), Zichy Mihály (1827–1906) gyűjteményes kiállításait. Dolgozott a Magyar Nemzeti Galéria munkatársaként is. 1958-ban megbízást kapott a Brüsszeli Világkiállítás magyar képzőművészeti pavilonjának rendezésére. Erős hazai bírálatok közepette mégis kiállított számos jelentős, Csontváry Kosztka Mihály Tivadar (1853–1919) által alkotott művet, amellyel elérte, hogy a nemzetközi figyelem keresztüzzébe kerülő, itthon elfeledett, és kevésbé becsült festő végre elinduljon az őt megillető szakmai elismerés felé. Bényi László azon kevesek közé tartozott, aki már igen korán felismerte Csontváry jelentőségét, kutatásainak eredményeként írott tanulmányát a Magyar Művészet folyóirat 1936-ban közölte is.

Bényi László főleg tájképeket, az alföldi tanyavilágot, csendéleteket, figurális jeleneteket festett. Festészete merő lobogás, belső feszültség, kontrasztkeresés. Ecsetkezése lendületes, előszere-ttel alkalmazta a zsírosan vastag, széles ecsetvo-násokat. A képein fellelhető szingazdagság eleven, mégis mértéktartó. Az alföldi iskola hagyományait követte élete végéig. Különösen Koszta József (1861–1935) és Rudnay Gyula művészete volt rá nagy hatással. Az 1960-as évektől a Balaton környéki tájak szerelmese lett, számtalan mű-vén örökölte meg a Balaton szépségét.

Bényi László: Gémeskút (olaj)

Bényi László mondta magáról: „Festésre mindig a természet hangolt. Képeimet spontánul váltották ki az évszakok színei, ezeknek nyílása és múlása éppen úgy foglalkoztatott, mint emborsorsok feletti tünődéseim és megrendüléseim.”

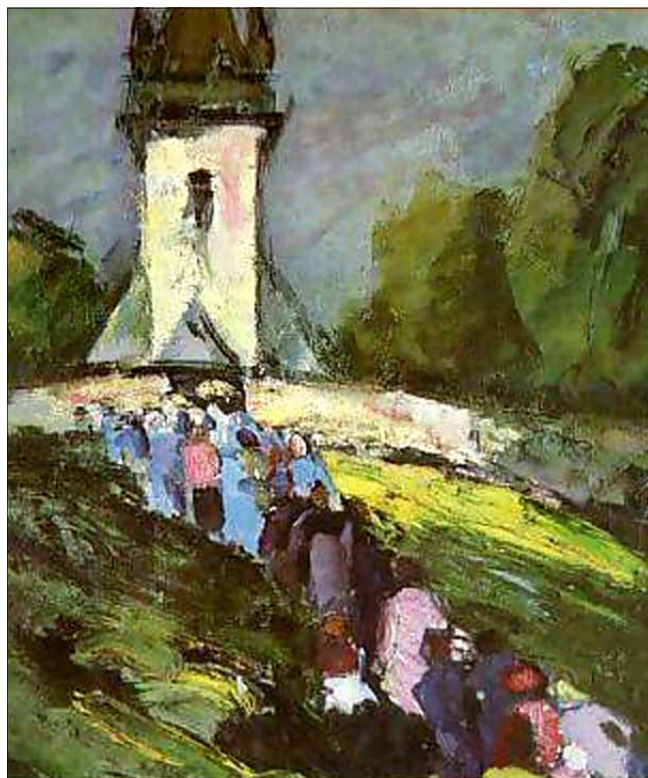
Bényi jól megnézi a motívumot, szinte látni véljük, miként járja körbe, hogy képpé szerkeszse. A tudatosság nem megy a spontán lelkesezés rovására, a tájképek frissek, élénkek, s mellett mégsem futó pillanatfelvételek. Valamennyi képén érződik az alapos elmélyedés, a hosszú érlelődés és a szakmai felkészülés. Látszik, hogy festői élményei belülről fakadnak, nem határidők kényszerítik a kivitelre.

Egyéni kiállításai (válogatás): 1939 – Városi Múzeum, Muraszombat; 1942 – Műbarát, Budapest; 1948 – Művész Galéria (Szandai Sándorral), Budapest; 1955 – Csók István Galéria (Nagy Gyulával), Budapest; 1961 – Kulturális Kapcsolatok Intézete, Szófia; 1963 – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest; Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár; 1965 – Fényes Adolf Terem, Budapest; Móra Ferenc Múzeum, Szeged; 1966 – Katona József Múzeum, Kecskemét; 1968 – Aba-Novák Terem, Szolnok; 1974 – Hermann-Ehlers Akademia, Kiel (NSZK); 1980 – Thermál Hotel (Bényi Eszterrel), Hévíz; Szinyei Terem, Szekszárd; 1984 – Balatoni Múzeum (Marton László-

val), Keszthely; 1986 – Vármúzeum, Simontornya; 1991 – Formosa Art B. Ltd, Taipei (Tajvan)

Csoportos kiállításai (válogatás): 1933 – Fiatalok a Múcsarnokban, Budapest; 1943 – Nemzeti Szalon, Budapest; 1948 – Rippl-Rónai Társaság Kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest; 1957 – Tavaszi Tárlat, Múcsarnok; 1968 – Nemzetközi Képzőművészeti Kiállítás, Juvisy (Franciaország); 1969 – Continental Fine Art Galeri, New York (USA); 1975 – Gekkoso, Ginza Chou-Ku Galeri, Tokió (Japán); 1977 – A 75 éves Szolnoki Művésztelep Jubileumi Kiállítása, Damjanich János Múzeum, Szolnok; 1980 – Kortárs Festészet V. Szicíliai Fesztiválja, Cefalu; 1989 – A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének Téli Tárlata, Múcsarnok

Díjai, kitüntetései: 1936 – Szinyei Merse Pál Társaság díja; 1956 – Munka Érdemrend; 1968 – Nemzetközi Képzőművészeti Kiállítás – bronzérem, Juvisy (Franciaország); 1969 – Paris-Sud Nemzetközi Képzőművészeti Kiállítás – ezüstérem; 1980 – Kortárs Festészet V. Szicíliai Fesztiválja – I. díj, Cefalu; 2000 – Rákosmente Díszpolgára; 2002 – Magyar Köztársaság aranykoszorúval díszített Csillagrendje

MAI
MAGYAR
MŰVÉSZET

BÉNYI
LÁSZLÓ

Nagy Zoltán: Bényi László. Mai magyar művészet. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1982.

Írásai (válogatás):

Látogatás Koszta Józsefnél (Szivárvány, 1948)
Zichy Mihály album (Supka Magdolnával), Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1953.
Endre Béla, Szabad Művészet folyóirat, 1954.
Koszta József, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1959.
Az Alföld a festészetben, Műcsarnok katalógus, 1959.
Rudnay Gyula, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1961.
Száz éve született Rudnay Gyula, Élet és Tudomány, 1978.
Paál László, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1977, 1979, 1983 (album)

„E képek a rácsodálkozások, felfedezések kegyelmi pillanatainak letéteményesei. Olyan érett művész alkotásai, kit nem hagy tétlenkedni a mulandó dolgok megörökítésének kényszere. Aki a maga sajátos területén a legjobbat és legtisztábbat adja hagyakozóan utókorának.” (Jékely Zoltán)

Újbudán, a Bartók Béla út 78. számú ház falán, ahol Bényi László festőművész élt és alkotott, 2005. október 18-án emléktáblát avattak fel.

Supka Magdolna dr. (Rákosliget, 1914. augusztus 3. – Budapest, 2005. november 10.) művészettörténész, Bényi László felesége. Édesanyja Gere Gizella, aki komoly rajztehetség volt, de nem csinált karriert, mivel a családnak szentelte életét.

Édesapja, dr. Supka Géza (1883–1956) régész, műtörténész, író, újságíró, akadémikus, a Világ című napilap és a Literatura folyóirat főszerkesztője. Hazánkban a Könyvnap kezdeményezője, elindítója (1927). Testvére dr. Supka Ervin régész. Első férje Féja Géza író volt, nevelt fia Féja Endre. Második férje dr. Bényi László festőművész, művészettörténész.

Supka Magdolna, közismerten Supka Manna, a Veres Pálné Gimnáziumba járt. Ezzel egy időben egy öt-ös műhelyben tanonc volt, mivel apja fontosnak tartotta, hogy valamilyen kétkézi munkához is értsen. Ezután a Pázmány Péter Tudományegyetem művészettörténet–német–olasz szakát végezte el. Fiatalon színészetet is tanult, szerepelt is többször, de ez irányú karrierje – részben a háború miatt – félbeszakadt. Egész életét aktívan töltötte, folyamatosan másokat – leggyakrabban mellőzött és el-

feledett művészeket – segített, nem egyszer harcolt is értük. Sokat fáradozott Aba-Novák Vilmos, Csohány Kálmán, Gadányi Jenő, Kohán György, Perei Zoltán, Pirk János, Rékassy Csaba, Szabó Vladimir, Szalay Lajos, Tenk László, Tóth Menyhért, Wagner Nándor és Zichy Mihály életművének feltárásával, megismertetésével, műveiknek értékelésével, művészettörténeti helyének és jelentőségének kijelölésével. Elsősorban a grafikusok pártfogója volt.

1984-ben a kortárs magyar grafikusok a budapesti Fészek Galériában rendezték a „Manna néninek szeretettel” című kiállítást. Így aztán rengeteg barátja és tisztelője van, a fiatalok között is. Azon kevesek közé tartozott (magamat is beleértve), akik papír nélkül, szabadon beszélnek kiállítási megnyitók alkalmával. Élete utolsó szakaszában nagyon sok kiállítást nyitott meg, és előadásokat tartott rendezvényeken. Hihetetlen név- és eseményemóriája volt, ami átölelte egész pályáját az ifjúkortól az öregkorig. S ha egészsége gyengült is az évek múlásával, egy-egy kiállítás megnyitó kedvéért erőt tudott venni magán, hogy el tudja végezni a feladatot. Így volt ez röviddel halála előtt is, Sopronban és a budapesti

Supka Magdolna

Csók István Galériában megnyitott egy-egy kiállítást. Utolsó napjaiban, a kórházban, még egy megjelenés előtt álló munkájának mondatait formázta, s barátait vidította.

Supka Magdolna 1938-ban a Pázmány Péter Tudományegyetemen művészettörténeti doktrátust szerez. 1971-ben a művészettörténet kandidátusa lesz. 1943–1954 között a Székesfővárosi Múzeumok, majd a Budapesti Történeti Múzeum muzeológusa. 1954–1957 között a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Dokumentációs Központ munkatársa. 1957-től a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa. 1960-tól az Association Internationale des Critique d'Art (Műkritikusok Nemzetközi Szövetsége, AICA), 1994-től a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) tagja.

Bényi Eszter a műve előtt

Díjai, kitüntetései: 1981 – Magyar Népköltársaság Művészeti Alapjának Művészeti Írói Nagydíja; 1984 – Munka Érdemrend arany fokozata; 1994 – Széchenyi-díj, tudományos életművéért és művészetszervezői munkásságáért; 1998 – Magyar Képzőművészeti Főiskola Díszdoktora; 2000 – Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje; Madách-díj; 2005 – Magyar Köztársaság Elnökének Érdemérme; 2005 – Újbuda 75 Emlékplakett

Supka Magdolna kutatási területe a XX. századi és kortárs magyar művészet. Pályafutása során rendkívül sokat tett a kortárs grafika megismertetéséért, a magyar grafika aranykorának megteremtéséért. Művészettörténeti jelentőségű kiállítások kezdeményezője, szervezője és rendezője, monográfiák, tanulmányok, katalógusok írója.

Főbb művei:

A magyar úrhímezés (Budapest, 1938)
Zichy Mihály (Bényi Lászlóval közösen, Budapest, 1953)
Aba-Novák Vilmos (Budapest, 1966)
Életrajzok a Magyar Nemzeti Galériában (Budapest, 1974)
Szabó Vladimír (Budapest, 1974)
Pirk János (Budapest, 1988)
Tóth Menyhért (Budapest, 1991)

Kohán György (Budapest, 1994)

Fontosabb katalógusai:

Aba-Novák Vilmos (Magyar Nemzeti Galéria, 1962)

Gadányi Jenő emlékkiállítása (Magyar Nemzeti Galéria, 1967)

XX. Országos Grafikai Biennále (Miskolc, 2000)

Manna nem okoskodott, nem talált ki trendeket, hitt a művészetben, a művészekben, és végtelemül becsülte azt a teremtőerőt, ami művé nemesedett kezük által. Figyelme elvárásá, kötelességgé, ihletté, tetté vált az emberekben.

Szerette a Művészetet!

Bényi Eszter (Budapest, 1951. október 7.) textilművész, Bényi László és Supka Magdolna lánya, nem készült művésznek.

Titokban rajzolgatott, ám az örökölt kezűgyesség azért feltűnt, így került Basilides Sándor (1901–1980) festő, grafikus, gobelintervezőhöz, majd megismerte Szenes Zsuzsa (1931–2001) textiltervezőt. A művész munkái és személyisége annyira vonzották, hogy végül mégiscsak ez irányba lépett tovább.

Művészeti tanulmányait 1972–1977 között végezte a Magyar Iparművészeti Főiskolán. Mesterei: Szilvitzky Margit (1931–), Eigel István (1922–), Pleszniv Károly (1930–1984). A szövés ősi, nehéz, munkaigényes technikájával itt ismerkedett meg igazán, de az alkotás, a munka számára sosem jelentett gyötrelmes folyamatot. Ma is bármit meg lehet szőni, a lényeges az, hogy az ember az anyag, a fonal tulajdonságait vegye figyelembe – mesélt Bényi Eszter. 1997-ben elnyerte a győri GRABO Kft. Pályázatának I. díját. 1983–1996 között a szombathelyi Lakástextil Vállalat tervezője. 1992-től a Millart Csoport tagja.

Bényi Eszter szívesen választ témát az épített és a természeti környezetből. A téma gyakran ürügy egy másfajta építkezésre.

A felületeket eltolja, mozaikossá alakítja, ám ebben a geometriában is felsejlenek eredendő élményei. Gyári szőnyegtervei is e tanulságok felhasználásával születnek. Köztéri munkája a Ballantine's Clubban látható.

Egyéni kiállításai (válogatás): 1980 – Thermál Hotel (Bényi Lászlóval), Hévíz; 1982 – Városi Kórház, Cegléd; 1985 – Művelődési Ház (Buday Ágotával), Szolnok; 1986 – Kuny Domonkos Múzeum (Kovács Péterrel), Tata; 1991 – Associazione Culturale Italo-Ungherese (Kovács Péterrel), Bologna; 1992 – Magyar Intézet, Helsinki; 1996 – CWAG Büro Irodaház (Kiss Kati-val); 1997 – Tóparti Galéria, Révfülpös; 2001 – Fonal-rajz, Karinty Szalon, Budapest; 2003 –

Bocskai Galéria, Budapest; 2008 – Újbuda Galéria; Pásztói Múzeum; 2009 – Újpest Galéria; 2010 – Moldvai Győző Galéria, Hatvan; 2015 – Józsefvárosi Galéria, Budapest

Csoportos kiállításai (válogatás): 1983 – Országos Iparművészeti Kiállítás, Múcsarnok; 1984 – Fiatal Iparművészek Stúdiója Kiállítás, Ernst Múzeum, Budapest; 1985 – Magyar Gobelin 1945–1985, Múcsarnok; 1988 – Tavasz Tárlat, Múcsarnok; 1989 – Téli Tárlat, Múcsarnok; 1991 – Ferenczy Család, Vigadó Galéria, Budapest; 1992, 1995, 1997 – Millart Csoport kiállításai: Nagycenk, Kecskemét, Nyíregyháza, Csepel Galéria, Budapest; 1997 – Pelso'97, Keszthely
„Bényi Eszter kárpit-világában egyaránt magabiztosan rögzül az ábrázolási hagyományokhoz szervesen kapcsolódó, festőien csapongó fenséges tájak világa, valamint izgalmas képi rendet teremt az egy-egy motívum megsokszorozása, ismétlése által megszülető, ritmikus kompozíció.” (Wehner Tibor)

Régi családi levelezések sorai, bibliai idézetek és tao tanítások jelennek meg az utóbbi évek során készített gobelinjein.

A rajtuk lévő jelek, formák, tájrészletek egyszerre keltenek vágyat az utazás iránt, hogy az ember lássa, felfedezze ezeket a nyugalmas, ihlető helyeket, s egyben marasztalnak is, mert ez szöttesek között jó megpihenni.

Örömmre szolgál, hogy a művészeket személyesen is megismerhettem. Bényi Eszterrel a Molnár-C. Pál Múterem-Múzeumban találkoztam legutóbb, a Rudnay Gyula emlékkiállításon. Édesanyjával, Supka Mannával, a Szolnoki Művésztelepen egy kiállításmegnyitó után tartott kötetlen beszélgetésen, míg édesapjával, Bényi Laci bácsival, a műtermében, éppen munka közben találkoztam utoljára. Akkora karos festőpalettája volt, mint Kosztának. Örökre megmaradnak bennem ezek az emlékek. Szellemi táplálékaik részét képezik.

Forrás: Fitz Péter (főszerk.): *Kortárs Művészeti Lexikon* 1–3. Enciklopédia Kiadó, Budapest, 1999–2001.

Bényi Eszter: Álom (részlet)